

תזבח ואכלת בשר, כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך, הטמא והטהור יאכלנו, כצבי וכאיל" –

הכתוב מדבר בקדשים שנפל בהם מום [אחר שהוקדשו, והנקראים בלשון חז"ל "פסולי המוקדשין"]. שייפדו ויאכלו בכל מקום [בכל שעריך].

יכול ייפדו [אף] על מום עובר? תלמוד לומר "רק". ואמר הכתוב "תזבח ואכלת", לומר לך: אין לך בהם היתר גיזה וחלב [אף לאחר שנפדו], אלא אכילה על ידי זביחה [שחיטה]. ואמר הכתוב "הטמא והטהור יאכלנו", לפי שבאו מכח קדשים, שנאמר בהם "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל", לכן הוצרך הכתוב להתיר בו, שיאכלו הטמא והטהור בקערה אחת.

ואמר הכתוב "כצבי וכאיל", שאלו הם מינים הפטורים ממתנות זרוע לחיים וקיבה, וכן פסולי המוקדשין שנפדו, פטורין מן הזרוע הלחיים והקיבה [על פי רש"י בחומש].

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן, שאי אפשר להקדישם קדושת הגוף, והקדישם לדמיהם, שיימכרו ויביא בדמיהם עולה או קרבן אחר, (1) ונפדו, כך הוא דינם:

הרי הם **חייבין בכבודה** אם ילדו בכור, ובמתנות זרוע לחיים וקיבה כחולין גמורים. (2)

ויוצאין לחולין, הועיל פדיונם להוציאם לחולין אפילו ליגזו וליעבד.

הן כמקדיש עצים ואבנים לדמיהם, ואין בהם קדושת הגוף, ואם נפדו הרי הן כחולין גמורים, וכן הוא לשון הרמב"ם בפירוש המשניות כאן, שכתב: לפי שקדושתם אינה אלא קדושת דמים לא קדושת הגוף מחמת המום הקודם להקדש. ומלשונות אלו משמע, דזה הוא מה שהשמיענו משנתנו, דהוי קדושת דמים משום שקדם מום להקדשם, ולא שבעצמו הקדיש קדושת דמים. וראה שם מה שביאר.

וראה עוד ברש"י לקמן טו ב ד"ה אמר ר' לוי, שכתב על משנתנו דמילתא דלא שכיחא היא, דהא אמרינן במסכת תמורה המתפיס בעלי מומין למזבח עובר בחמשה לאוין. הרי מבואר, שמשנתנו עוסקת כשהקדישם למזבח ממש, ולא שיימכרו לצרכי מזבח.

2. ולא כקדשים הקדושים בקדושת הגוף שהוממו ונפדו, שאף אחר פדיונם אין הם

1. **כתב החזון איש** [בכורות יח ו]: משנתנו עוסקת בכגון שאמר על בעלת המום שתהא קדושה לדמי עולה [או קרבן אחר], או אפילו אם אמר "הרי זו לעולה", מתפרשים דבריו שהוא מקדישם לדמי עולה, אבל אם אמר "הרי זו עולה", דמשמע, שמקדישה להקריבה על המזבח לא אמר כלום, וכמבואר כל זה במשנה בתמורה כז ב לדעת חכמים. וסגנון הדברים בפנים הוא על פי דבריו.

אך **באבן האזל** מעשה הקרבנות טו ו, דקדק חילוק בין לשונות רש"י כאן, שכתב "שהיה להם מום קבוע, והקדישן להמכר ולהביא מדמיהם קרבן למזבח", דמשמע שהוא הקדיש אותם לדמיהם, [וראה גם בלשון התוספות בד"ה כל, שכתבו: לאו בקדשי בדיק הבית איירי, אלא בהקדישן למזבח לדמיהן], לבין לשונו של רש"י על אותה משנה שנשנתה גם בחולין קל א: "כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשם, הרי